

Aj 129

Fiskeridirektoratet
Biblioteket

Rapport

fra

Fiskerikonsulent Kr. Fr. Wiborg

over

M/K "Johan Hjort"'s tokt til Nordnorge april-juni 1951.

Som i tidligere år var formålet med dette toktet å undersøke forekomst og utbredelse av fiskeyngel og fiskeegg og andre planktonorganismer, og i samme forbindelse studere de hydrografiske forhold.

Deltakere i toktet var undertegnede som leder og P. Tallantire som assistent.

Flere mann var der ikke plass til, da mannskapet er kommet med et berettiget krav om mer rom. Som følge av det har bestmannen overtatt en av assistentlugarene.

Vi gikk fra Bergen om morgenen den 25. april og kom til Florø samme aften. Her kom kaptein Ulriksen ombord, og om natten gikk båten videre nordover. Vi ankom til Svolver om kvelden lørdag 28. april og lå helgen over. Mandag 30. april begynte vi arbeidet i den indre del av Vestfjorden, fra Skrova til Tranøy. Som i tidligere år ble der på stasjonene tatt hydrografi og slepetrekk med Clarke-Bumpus plankton samlere, for korthets skyld kalt "Clarke". Første mai lå vi i Svolver, men neste dag begynte arbeidet for alvor, og vi arbeidet kontinuerlig til lørdag 5. mai. I løpet av denne tid ble det gjort 4 snitt over Vestfjorden, fra Skrova ut til Röst, i alt 22 stasjoner med Clarketrekk og hydrografi, deretter 6 stasjoner fra Röst til Flagstad med Clarketrekk, et snitt fra Flagstad til Egga og planktontrekk på utsiden av Lofoten til Gimsøystraumen. Mandag 7. mai gikk vi igjen ut Gimsøystraumen. Det ble nå arbeidet med Clarketrekk og hydrografi gjennom Gimsøystraumen, opp Hadsselfjorden, i Eidfjorden, et snitt fra Gaukverøy til egga, stasjoner på utsiden av Vesterålen, inn Gavlfjorden og Sortlandssund. Onsdag 9. mai kom vi til egga utenfor Andenes og tok et snitt inn mot Andenes og inn Andfjorden. Ankom til Harstad 10. mai kl. 0300

og lå der mestedelen av dagen for å hente post, proviantere og utføre forskjellig skibsarbeid. Planen var videre å ta snitt over Malangsgrunnen og Svendsgrunnen, men da det blåste opp til kuling fra SW måtte dette oppgis. Istedet gikk vi direkte til Ulfsfjorden og ankret opp på Sörlenangen om kvelden. Neste morgen tok vi et tråltrekk på Eidstrandsdjupet.

Endel små poser av planktonduk, tilhørende Clarkeapparatene ble festet forskjellige steder på trålposen, og da trålen kom opp igjen viste det seg at vi fikk en god del av forskjellige små bunnorganismer i håvene, tildels de samme arter som jeg tidligere hadde funnet i mageinnholdet på torsk av 0-gruppen om høsten. Ellers var fangsten beskjedent. Foruten 25 liter av småreke var der litt fisk av forskjellig slags, torsk, hyse, kjøfteflyndre etc. Fra Ulfsfjorden gikk vi direkte til Tromsø, og lå der pinsehelgen (13de-14de mai). 15. mai ble det bunkret og proviantert og vi gikk til Torsvåg og tok snitt på Fugløybanken og inn til Söröysund. Kom til Hammerfest 17. mai om morgenen og lå der til neste dags ettermiddag, da vi måtte vente på gassbeholdere til byssa. Planen var så å ta snitt ut fra Refsbotn, og første stasjonen ble tatt kl 1630 18. mai. Værmeldingen var imidlertid dårlig, og vinden øket til stiv kuling fra NW. Videre arbeid måtte oppgis, og vi gikk videre nordover til Havöysund og lå natten over. Været belaget seg neste dag, og vi dro til Nordkapp og tok et snitt mot nord 60 kv.mil, deretter et snitt inn mot Refsbotn. Etter anløp av Hammerfest 21. mai dro vi videre sørover til Malangsgrunnen. Underveis ble der tatt endel Clarketrekk. 22. mai begynte vi på et snitt utover Malangsgrunnen til egga og inn på Svendsgrunnen, deretter snitt fra Andenes til egga, en rekke stasjoner inn Andfjorden og ut Gavlfjorden. Senere ble det arbeidet rundt Vesterålen og inn Sortlandssund og på utsiden av Lofoten. Som det vil forståes, var programmet omtrent det samme som på nordtur, bare litt redusert. På hver stasjon ble det bare tatt Clarketrekk og overflatetemperatur. 25. mai tok vi snittene Röst - Tennholmen og Mosken Landego, og endel stasjoner langs Lofotveggen, og inn til Svolver i helgen. Mandag 28. mai fortsatte arbeidet i Vestfjorden, og vi var ferdige med programmet tirsdag formiddag.

Fiskerikonsulent F. Devold hadde bedt om at vi måtte lodde etter sild i Nordfolla og Trondheimsfjorden, og vi gikk derfor direkte til Nordfolla. Her ble det i løpet av tirsdagen loddet inn og ut fjorden og tatt 4 hydrografiske stasjoner. Vi konfererte med herr Slaavvig på forhånd. Han kom ombord på visitt i Nordfold, men hadde ikke tid til å være med. Ellers visste han ikke om der var

sild i fjorden, og ba oss gi beskjed over radioen. Resultatet av loddingen var helt negativ. Det ble ikke funnet noe sild. Etter anløp av Bodø for bunkring og proviantering gikk turen videre sydover. Hydrografiske stasjoner ble tatt ved Sjøna, Ylvingen og på Folda. Hkkoloddningen i Trondheimsfjorden begynte kl. 0530 fredag 1. juli. Det var lavt skydekke, disig og SW kuling. Vi loddet først inn fjorden til Levanger uten å observere sild. På turen ut fjorden ble det tatt 4 hydrografiske stasjoner, og loddingen fortsatt. Noen små dotter av sild ble funnet midtfjords i 10-20 m.s. dyp. Etter et kort opphold i Trondheim gikk vi videre sydover og kom til Bergen om kvelden 3. juni.

Resultater, erfaringer og iakttakelser.

På toktet ble i alt tatt 275 stasjoner, derav 19 med bare hydrografi og 90 med bare Clarketrek. På resten av stasjonene ble det tatt både hydrografi og håvtrek. Det ble i år bare tatt 3-4 trekk med 8/72 håv. Resten av planktonprøvene ble samlet inn med Clarke-Bumpus planktonapparater. Teknikken var den samme som i tidligere år, og jeg henviser til min rapport for 1949. Toktet var anlagt spesielt for å få oversikt over utbredelsen av fiskeegg og yngel, med hovedvekten på torskeyngel. En er særlig interessert i å få greie på hvordan strømforholdene virker på fordelingen av egg og yngel. Under "Johan Hjort"s tokt i begynnelsen av april tok cand. mag. Arne Revheim endel trekk med "Clarke" over Vestfjorden. Dette materialet er nå bearbeidet, og kartet fig.1 viser utbredelsen av torskeeggene i Vestfjorden 4-5 april. Der er to konsentrasjoner av torskeegg, en innerst i fjorden i området Høla-Skrova, og en ytterst ved Værøy - Lofotøden. De fleste av eggene i den indre delen var nygytte, mens der ute ved Værøy var en blanding av nygytte og litt eldre egg. Sammenliknet med 1949, da Vestfjorden også ble undersøkt på samme tid var det i 1951 meget ferre egg alle stasjoner tatt under ett, og der var ingen larver å finne.

Fra toktet i mai - juni er foreløpig bare få prøver bearbeidet. I den indre del av Vestfjorden var der i begynnelsen av mai 30 - 100 larver pr. 10 m³, meget mindre enn i 1949 (se beretning for dette år) men noe mer enn i 1950.

Ellers var der ganske mange torskelarver i området Hadsselfjorden - Gavlfjord og i Andfjorden, men lite ute ved Røst og på utsiden av Lofoten og Vesterålen.

I den siste halvdel av mai ble der som vanlig funnet få torske-

larver. Det kan skyldes at de fleste larver da er store og unngår håven, eller er blitt spredt over større områder. Men i Austnesfjorden ble der også nå tatt ganske mange og tildels store torskelarver.

Tidlig i vår kom det meldinger nordfra at lodden i år gikk meget lengre syd enn noensinde før, og at det var tatt steng av lodde på utsiden av Lofoten. Det viste seg at lodden også hadde gytt lenger syd enn kjent fra tidligere idet larver ble funnet helt ned til Hadsselfjorden. I første halvdel av mai ble der ikke funnet noen larver i området syd for Andenes, og bare enkelte larver ytterst i Andfjorden, mens der i siste halvdel av mai vrimlet med loddelarver i hele Andfjorden, og enkelte larver ble funnet ytterst i Hadsselfjorden. Klekningen må da ha foregått i siste halvdel av mai i disse områder. I fjor ble loddelarver ikke funnet syd for Fugløybanken. På bankene lengre nord ble der funnet store mengder av loddelarver så langt undersøkelsene strakte seg, nemlig til utfor Nordkapp.

Om andre fiskelarver kan der ikke sies stort foreløpig. Der var enkelte hyselarver utfor Andøya, og ellers spredte forekomster av sildelarver og andre larver.

Sjøtemperaturen var i år lavere enn på samme tid i fjor. Vi merket oss at der var usedvanlig meget av ribbemaneter. På de to ytterste stasjoner i snittet fra Refsbotn og de tre ytterste stasjoner i snittet fra Nordkapp, var der enda meget planteplankton 19 - 20 mai.

Undersøkelsene etter fiskeegg og yngel om våren i Nordnorge har nå vært drevet planmessig i 4 år og en begynner å få oversikt over når og hvor en må lete etter egg og yngel av de forskjellige fiskeslag. For torsken vil undersøkelser i de første dager av april gi en god oversikt over utbredelsen av eggene like før klekkingen. Forat en skal få et fullstendig bilde, bør imidlertid utenom Vestfjorden også bankene utenfor Lofoten og nordover til og med Fugløybanken tas med. Det mest pålitelige bilde av utbredelsen av de nyklekte torskelarver vil en få fra siste halvdel av april til de første dager av mai. Det vil da sannsynligvis være best å begynne med bankene lengst nord og arbeide sydover. Best var det å ha to båter samtidig, en i Lofoten og en lengre nord. - Når torskelarvene blir større, i siste halvdel av mai, er det vesentlig å få noe pålitelig bilde av utbredelsen med de metoder vi nå bruker. Det er vårt håp å få tegninger av de amerikanske "high speed" håver og få laget dem her i Bergen.

For sildelarver må undersøkelsene begynne i slutten av mars

eller begynnelsen av april, helst i en rekke snitt fra Helgelandsbankene og nordover til Malangsgrunnen og så samme program sørover igjen. Grabbing etter silderogn burde vel også inngå i programmet.

Undersøkelser etter hyseeegg og larver bør foregå i det samme område, men i siste halvdel av mai. På samme tid vil en da finne uerlarvene.

For loddelarver vil undersøkelser i siste halvdel av mai gi det mest pålitelige bilde, da klekningen erfaringsmessig ikke er ferdig før da, men en bør begynne i første halvdel av mai. Undersøkelsesområdet har sin sydgrense på utsiden av Lofoten.